

Ténykép

Bihall Tamás – Szilágyiné Baán Anna:

Borsod-Abaúj-Zemplén megye gazdaságának helyzete az EU-csatlakozás után másfél évvel. Esélyek, lehetőségek, kockázatok.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kereskedelmi és Iparkamara rendszeresen nyomon követi és elemzi a megye gazdasági folyamatainak alakulását, ennek alapján dolgoz ki javaslatokat a politikai és gazdasági szereplők számára és ennek alapján határozza meg saját gazdaságfejlesztési feladatait is.

A 2005. őszi elvégzett elemzés aktualitását több esemény is adta:

- Másfél év telt el az EU-csatlakozás óta, ez az időszak már alkalmas az első tapasztalatokat levonására, annak megvizsgálására, hogy a pozitív és negatív hatások hogyan érvényesültek az egyes vállalkozói rétegekben, az egyes ágazatokban
- A vállalkozások és a nonprofit szervezetek jelentős számban vettek részt az EU-forrásokra kiírt pályázatokban. A döntések alapján látható, milyen fejlesztések indulnak meg a következő időszakban, s azok milyen hatással lesznek a gazdaság élénkítésére
- Jelenleg folyik a II. Nemzeti Fejlesztési Terv tervezése. A 2007-2013-ig tartó időszakra ez a terv tartalmazza majd a megpályázható célokat és a pályázati feltételeket. Fontos, hogy a tervezés során a súlyponti kérdések kiemelten érvényesüljenek, hogy az EU-források a gazdaság tényleges és érzékelhető fejlődését szolgálják
- Miskolc város további jelentős fejlesztési forráshoz juthat a Versenyképességi Pólus program kapcsán, s ezáltal a térség fejlődését generáló erővé válhat. A jó célok meghatározását segíti az elemzés eredményének ismerete.

Az elkészült szakmai anyag fentiek szem előtt tartásával vizsgálja a következőket:

A gazdaság helyzete

Megállapítások:

- A megyében igen kis számban vannak a tőkeerős nagyvállalatok és igen szűk a közép- és az erős kisvállalkozói réteg.
- A gazdaság megerősítése érdekében elsősorban ennek a helyi vállalkozói körnek a szélesítése és erősítése szükséges, míg a nagyvállalatok esetében az integrátori szerepet is ellátó cégek ezirányú fejlesztése, illetve az ilyen befektetők betelepülése a kívánatos.

A gazdaságfejlesztés eszközei:

- Innováció.
- Szakképzés.
- Korszerű menedzsment-ismeretek.
- Fejlesztési tőke.
- Piacfejlesztés.

A társadalom helyzete

Megállapítások:

- A megye lakossága elöregszik, az értékesebb munkaerő elhagyja a megyét.
- Egyre nő az eltartott réteg aránya a jövedelemmel rendelkezőkhöz képest.

A társadalmi szerkezet megváltoztatásának eszközei:

- Fiatal diplomásokat és szakembereket megtartó speciális programok.
- Célzott lakásépítési programok.

Az EU-források elérése

Megállapítások:

- Az eltelt időszakban Borsod-Abaúj-Zemplén megye jelentős forrásokat ért el, a sorrendben Budapest és Pest megye után a harmadik helyen áll.
- Az elnyert forrásoknak csak igen alacsony hányada fordítódik tényleges gazdaságfejlesztésre, olyan tevékenységre, amely munkahelyet, terméket hoz létre.
- A gazdaságfejlesztési projektek növelésének eszközei:
- A vállalkozások tőkeerejének növelése.
- A pályázatokhoz kapcsolódó adminisztráció egyszerűsítése, a kifizetések felgyorsítása.

A II. Nemzeti Fejlesztési Terv és a „Miskolc – növekedési pólus” programok tervezése

Megállapítások:

- A tervezési munkák az országos tervezéssel egyidejűleg folynak, az egyeztetések még nem kezdődtek meg.
- A programokban megfogalmazott és eddig ismertté vált fejlesztési tervekben a gazdasági szféra szerepe gyenge.
Az eredményes tervezés eszközei:
- A gazdaság érzékelhető növekedését biztosító súlyponti területek kiválasztása.
- A kamara bázisán a gazdaság szereplőinek bevonása a tervezési és a végrehajtási folyamatokba.

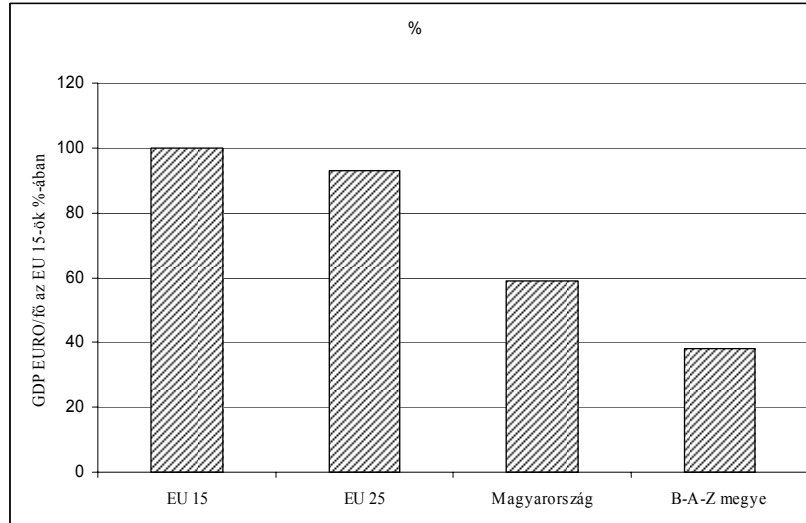
Összegzésül a BOKIK ajánlásokat, javaslatokat fogalmaz meg a gazdasági, társadalmi, politikai élet szereplői és a döntéshozók felé, s megjelöli saját vállalásait a programok végrehajtásában.

A Kamara szándékai szerint a jövőben is elkészíti elemzéseit, javaslatait és azokat a gazdasági, társadalmi, tudományos és politikai élet szereplői számára átadja.

Bevezetés – az EU-csatlakozáshoz kapcsoló várakozások és tények

A politikai rendszerváltozást követően a lakosság jelentős része örömmel élt a szabad utazás lehetőségével, sokan mentek vásárolni, nyaralni a nyugat-európai országokba. Az akkor célul kitűzött EU-tagság az emberek agyában az anyagi biztonsággal és jóléttel, a rendezett környezettel, az elérhető árubőséggel vált azonos fogalommá. A csatlakozáshoz közeledve ennek az életminőségnek a kevésbé vonzó feltételei is beépültek a mindennapokba. A gazdasági tevékenység szigorú – sokszor az EU-országokon is túltevő és nagy anyagi áldozatokat kívánó – szabályozottsága, a pályázati források lényegesen bonyolultabb elérési módja, a számonkérés következetessége és bürokratizmusa, valamint a minden eddiginél élesebb verseny számos vállalkozást állított nehéz próbatétel elé.

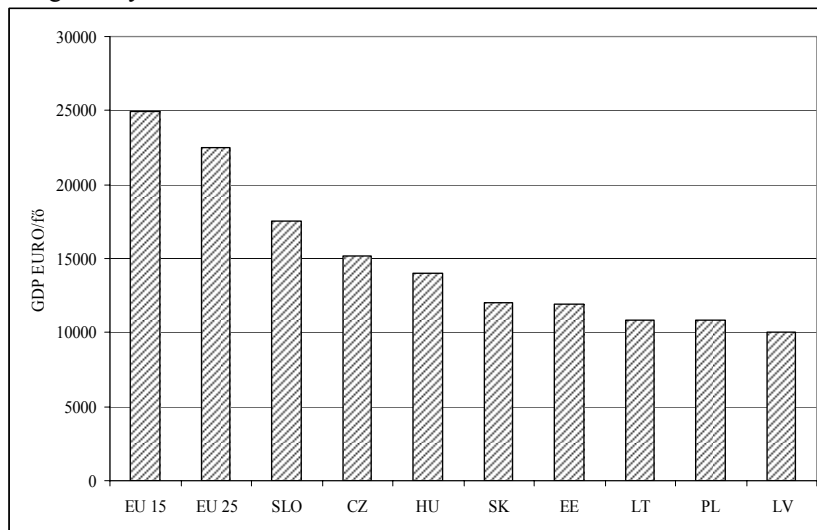
2004. május 1. után Magyarország egy olyan Európai Unió tagja lett, amelynek legnagyobb államai is gazdasági nehézségekkel küzdöttek, nőtt a munkanélküliség, csökkentek a piaci lehetőségek. Az Egyesült Államok gazdasági teljesítménye lényegesen nagyobb ütemben nőtt az EU-énál, és eddig elképzelhetetlen erővel megjelent Kína.

1. ábra: Magyarország teljesítménye a csatlakozáskor

Forrás: Világgazdasági Kutató Intézet 2005.

A velünk együtt csatlakozó országok teljesítményével összevetve Magyarország az első harmadban foglal helyet:

2. ábra: Magyarország helye az együttcsatlakozó országok között

Forrás: Világgazdasági Kutató Intézet 2005.

A 25 EU-tagállam régióinak sorrendje néhány hónappal ezelőtt jelent meg, ugyancsak az egy főre jutó GDP-t véve alapul.

Az EU 25-ök átlagát véve 100%-nak az alábbi eredmény mutatkozott:

1. táblázat: 25 EU-tagállam régióinak sorrendje az EU 25-ök átlagát véve 100 %-nak

A 10 legmagasabb érték			A 10 legalacsonyabb érték		
Ssz	Régió	%	Ssz	Régió	%
1.	Belső London (UK)	315	245.	Lettország	39
2.	Bruxelles-Capitale (BE)	234	246.	Kelet-Szlovákia	39
3.	Luxemburg	213	247.	Észak-Alföld	38
4.	Hamburg (DE)	188	248.	Opolskie (PL)	37
5.	Ile de France (FR)	176	249.	Észak-Magyarország	37
6.	Wien (AT)	174	250.	Swietokrzyskie (PL)	36
7.	Berkshire-Buckingham.(UK)	162	251.	Podlaskie (PL)	35
8.	Prov.Aut. Bolzano (IT)	160	252.	Warminsko-Mazurskie(PL)	34
9.	Stockholm (SE)	158	253.	Podkarpackie (PL)	33
10.	Oberbayern (DE)	158	254.	Lubelskie (PL)	32

Forrás: Eurostat 2005.

Minden összehasonlítás azt mutatja, hogy a megye gazdasági potenciálja alacsony, akár az utóbbi 15 évet tekintve nehéz olyan területet találni, ahol érdemi változás történt volna. A fajlagos megyei teljesítmények az országos átlag 50-60 %-a körül mozognak, a munkanélküliség pedig gyakorlatilag folyamatosan a legmagasabb. Az elmúlt évek, évtized kiemelt programjai érdemi változást nem hoztak, talán csak a helyzet stabilizálására voltak elegendőek.

Ha a jelenlegi folyamatok folytatódnak, a térség véglegesen és visszavonhatatlanul a periférián marad:

- rendkívül alacsony gazdasági teljesítménnyel, amely taszítja a befektetőket,
- alacsony keresetekkel és életszínvonallal, magas munkanélküliséggel,
- elöregedő lakossággal, egyre magasabb eltartottsági aránnyal,
- szegény, az alapfeladatok ellátására is alkalmatlan önkormányzatokkal,
- lepusztult környezettel.

Ahhoz, hogy ez a helyzet megváltozzon, tudatos és tervszerű gazdaságpolitikára és helyi társadalompolitikára van szükség, amelynek kialakításában a kamara és a helyi gazdasági szereplők aktív részvétele elengedhetetlen.

A gazdaság jelenlegi helyzete, a gazdaságfejlesztés stratégiai céljai

A makrogazdasági és összehasonlító mutatók ismeretében a megye gazdaságának szerkezetét kell áttekintenünk a következőkben.

Ha a vállalkozások méret nagyságát vizsgáljuk, az igen kis-számú nagyvállalat, kevés középvállalkozás és igen nagy számú kis- és mikrovállalkozás jelenik meg a statisztikákban.

2004. végén a foglalkoztatottak számát tekintve a működő vállalkozások megoszlása a következő volt:

2. táblázat: Működő vállalkozások az alkalmazottak száma szerint 2004. dec. 31-én

0 és ismeretlen	1-9 fő	10-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő fölött	Összesen
14.937	31.001	992	653	525	77	48.185

Forrás: KSH 2005.

Mindössze 1255 megyei székhelyű vállalkozás (2,6 %) foglalkoztat 20 főnél többet!

A statisztikákat elemezve meg kell azonban azt is jegyezni, hogy jelentős számban vannak olyan nagyvállalatok, amelyeknek a székhelye megyén kívül esik, ugyanakkor tevékenységüket a megyében folytatják. Ezek adatai sajnos nem a megyei eredményekben jelennek meg. (Nagy gépipari, élelmiszeripari, építőanyag-ipari cégek tartoznak ide. Ezen vállalatok száma 10 és 20

között van, így jelentősen nem növelnék a nagy foglalkoztatók számát, a gazdasági eredményeket azonban igen.)

A vállalkozások működési forma szerinti megoszlása az alábbi.

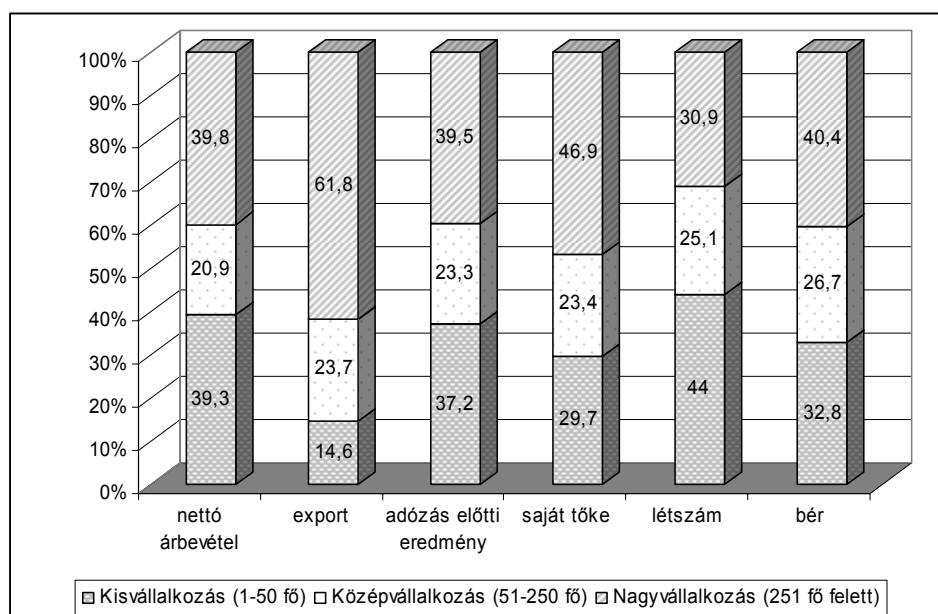
3. táblázat: Borsod-Abaúj-Zemplén megye működő vállalkozásai (mezőgazdasági vállalkozások kivételével)

	Rt	Kft	Bt	Egyéni váll.	Összesen
Megye	126	6215	8471	24034	38846
BOKIK tagok	45	914	541	983	2483
Tagok %	36	15	6,5	4	6,4

Forrás: KSH 2005.

A Részvénytársaságok közül minden 2,8-dik, a Kft-k közül minden 6,8-dik, a Betéti társaságok közül minden 15-dik, az egyéni vállalkozások közül minden 24-dik a BOKIK tagja.

Köztudott, hogy a nagyvállalatok mellett a kkv-k egyre nagyobb szerepet játszanak a teljesítmények és a foglalkoztatottság területén.

3. ábra: A vállalkozások teljesítmény részesedésének megoszlása

Forrás: KSH 2005.

A nagyvállalatok egyik része a multinacionális befektető, akiből sajnos kevés van. Noha mindegyik jelentős foglalkoztatást biztosít a térségben, hosszabb távon azok szerepe lehet meghatározó, akik a térség fejlődésében valamilyen integrátori szerep megvalósítására képesek. A gépipari vállalkozások képesek jelentős számban beszállítókat maguk köré csoportosítani, s ilyen szempontból is rendkívül sajnálatos tény, hogy a befektetők az új autógyárak telepítésénél nem az észak-magyarországi régiót, hanem a kedvezőbb feltételeket kínáló Szlovákiát, Lengyelországot választották. A megyében működő cégek viszont folyamatosan növelik kapcsolataikat a helyi vállalkozásokkal.

Más a szerepe a vegyipari gyáróriásoknak, így a BorsodChem és a TVK Rt-nek. Alapanyag előállítóként lehetőséget adnak ahhoz, hogy minél több feldolgozóipari vállalkozás létesüljön a

körzetükben. Hatalmas gazdasági erejük révén nagy volumenű beruházásokat valósítanak meg, munkát és megrendelést biztosítva a cégeknek és munkavállalóknak. Emellett képesek arra, hogy a területükön létesített központokkal a térség igényeit is szolgálják, pl. logisztikai központtal, környezetvédelmi kutatásokkal, szakági kutatásokkal, infrastrukturális beruházásokkal. A nagyvállalatok fejlesztései így jelentős mértékben meghatározzák a gazdaság eredményeit.

Ahhoz azonban, hogy a megye gazdasága stabilabb és erősebb legyen, elsősorban a *közepes és az erős kisvállalkozások* rétegét kell szélesíteni, hiszen ők már egyre nagyobb részt vállalnak a foglalkoztatásban, a technológiai fejlesztésekben, helyi kötődésük révén alkalmasak a kooperációra, döntéseiket a helyi körülmények alakulása befolyásolja, szemben a multinacionális cégekkel, akik számtalan egyéb szempontot is figyelembe vesznek, amikor fejlesztésről vagy éppen kivonulásról határoznak.

Ez a réteg akkor fog megerősödni, ha tevékenységét az innováció, szakképzett munkaerő, korszerű vállalkozási, vezetési és vállalatirányítási rendszerek ismerete jellemzi, és vállalkozásának fejlesztéséhez biztosított a tőke, piac elérése.

Innováció

Egy ország, egy térség versenyképességének egyik legfontosabb mutatója az innovációra fordított eszközök nagysága, aránya. Az Európai Unió stratégiai célkitűzése a versenyképesség lényeges javítása. Míg az Európai Unió tagállamai átlagosan a GDP 2-2,5%-át fordítják innovációra, ezek között a legfejlettebbek a 3,5-4 %-ot is elérik, Magyarország GDP-jéből a kutatás-fejlesztésre fordított hányad 1 % körüli. S míg a fejlett EU-tagállamokban az innovációs ráfordítások 75-80 %-a az üzleti szférában jelenik meg, Magyarországon ez az arány mindössze 30 % körüli. Az OECD 2005. évi jelentése külön kiemeli ezt a negatívumot. Észak-Magyarország a régiók közötti versenyben e tekintetben az utolsó helyen áll. Miközben a térség lakossága az ország lakosságának 12,6 %-a, területe pedig 14,4%-a, a K+F ráfordítások az országos összeg mindössze 2,6 %-át adják. Ezen belül is riasztóan alacsony a K+F beruházások aránya, ami az országos volumen mindössze 1,5 %-a. S miközben a nagy szakmai múlttal rendelkező Miskolci Egyetem ma is Európa elismert egyetemei közé tartozik, munkahely hiányában a régióból tömegesen vándorolnak el a fiatal diplomások. A régió előregszik, a lakosságon belül csökken a jelentős hozzáadott értéket előállítani tudó képzett szakemberlétszám.

4. táblázat: Kutató-fejlesztő helyek ráfordításai, millió Ft-ban (2001)

Régió	Folyó költség	Beruházás	Ráfordítás összesen
Közép-Magyarország	58.579,9	14.673,7	73.253,6
Közép-Dunántúl	4.743,6	515,7	5.259,3
Nyugat-Dunántúl	2.687,0	262,1	2.949,1
Dél-Dunántúl	3.567,0	351,2	3.918,3
Észak-Alföld	7.281,1	862,9	8.144,0
Dél-Alföld	7.171,9	1.029,2	8.201,1
Észak-Magyarország	2.046,7	457,1	2.503,8
Összesen	86.077,2	18.151,9	104.229,2

Forrás: KSH 2002.

5. táblázat: A kutatás-fejlesztés főbb adatai Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, 1999-2004. között

Megnevezés	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Kutató-fejlesztő hely	79	77	81	95	92	91
Az összes dolgozó tényleges létszáma	1 476	1 435	1 600	1 739	1 614	1 582
Ebből: kutató és fejlesztő	1 018	990	1 010	1 103	1 119	1 090
Számított létszám	508	588	598	658	614	661
Ebből: kutató és fejlesztő	336	389	393	437	416	449
Folyó költség, millió Ft	1 214	1 552	1 597	2 370	2 594*	2 941*
Beruházás, millió Ft	112	106	260	240	316	373
Kutatási téma, fejlesztési feladat	631	646	635	807	849	849

*Megjegyzés: Az adatok nem tartalmazzák a kapcsolódó tevékenységek (tudományos szolgáltatás, termelés) költségeit.

Forrás: KSH 2000-2005.

Az innováció területén a térség vállalkozói szerény eredményt érnek el.

Az elmúlt két év innovációt támogató pályázatainak eredményei alapján azt tapasztaljuk, hogy a költségvetési intézmények támogatottsága szinte kizárólagos. Nagyon kevés a vállalati kutatás-fejlesztés, s az ezt célzó kooperációs kutató központ tagjai között is kevés a kvv.

2004-ben az innovációt segítő GVOP pályázatokon a megyei pályázók mintegy 450 MFt támogatást nyertek el, ezen belül egyetlen vállalati pályázat kapott kutatásra pénzt. 2005-ben ugyan már megjelentek a vállalkozói kezdeményezések, 8 vállalkozás összesen 168 MFt támogatást kapott, de ez nem nevezhető kiemelkedőnek.

A végleges leszakadás csak abban az esetben kerülhető el, ha jelentősen megnövekszik az innovatív tevékenységet megvalósító vállalkozások és munkahelyek száma. A térség képes lesz a fiatal diplomások és szakmunkások megtartására. A lakosság szerkezetének megváltozása megteremti a fizetőképes kereslet növekedését, ezáltal a kereskedelmi és szolgáltató ágazatok fejlődését, a minőségi élet feltételeinek javulását.

Stratégiai kérdés az innovációs tevékenység erősítése: kutató-fejlesztő tevékenységet is folytató befektetők betelepülésének kezdeményezése, az alkalmazott és a vállalati kutatások dominanciájának biztosítása, a K+F beruházások jelentős növelése, K+F munkahelyek számának növelése, a fiatal diplomás munkaerő megtartása.

Az innováció fejlesztése érdekében a BOKIK az alábbi feladatokat látja el:

- részvétel a Regionális Innovációs Tanács és Ügynökség munkájában,
- iparjogvédelmi tanácsadó szolgálat működtetése,
- pályázati tanácsadás,
- innovációs képzések szervezése vállalkozások és középiskolások számára,
- innovációs klaszterek szervezése.

Szakképzettség

A vállalkozások véleménye szerint a szakképzett munkaerő hiánya már nagyobb mértékben gátolja a fejlődést, mint a tőkehiány. Különösen tragikus ez olyan megyében, ahol a munkanélküliség folyamatosan a legmagasabb. Általános tapasztalat, hogy a hiányszakmákban kevés a tanuló, ráadásul az alapképzettségük sem megfelelő. Egy közelmúltban végzett felmérés statisztikai módszerek felhasználásával sorolta be az ország kistérségeit a humán index alapján. Ez a mutató az iskolázottságot, a születéskor várható élettartamot, a jövedelmeket veszi figyelembe. A magas humán index kategóriába 32 kistérség tartozik. Győr az első, itt található az egri, a pécsi vagy a móri kistérség. A megyénkből a legfejlettebb a miskolci kistérség, de ez is csak a közepes értékűek között van, s ide tartozik még a kazincbarcikai, a tiszaujvárosi és a mezőkövesdi kistérség. Az alacsony értékűek között pedig az összes többi.

6. táblázat: A 149 kistérség HDI (humán index) szerinti sorrendje (a megyét még csak a régi, 11 kistérséges felosztásban vizsgálva)

Sorrend	Kistérség
44.	Miskolci
63.	Kazincbarcikai
70.	Tiszaujvárosi
88.	Mezőkövesdi
106.	Sárospataki
113.	Sátoraljaújhelyi
115.	Szerencsi
117.	Ózdi
126.	Szikszói
138.	Encsi
146.	Edelényi

Forrás: KSH Területi Statisztikai Évkönyv

A hatékony szakképzési rendszer nem képzelhető el az alapfokú oktatás színvonalának emelése nélkül, írni-olvasni nem tudó gyerekek soha nem lesznek alkalmasak megfelelő szaktudás elsajátítására.

A szakmunkás életpálya választása ma nem eléggé megbecsült. A gyerekek és szülők nagy része valós ismeretek nélkül választja ki a továbbtanulás intézményét. A kamara által kezdeményezett „Út a gazdaságba” program a vállalkozásoknál lebonyolított „nyílt napok” megszervezésével a szakmák szépségére hívja fel a figyelmet. Az iskolaév végén szervezett, a megye legjobb tanulóit elismerő oklevélatadás és fogadás a szakmunka társadalmi megbecsülését jelzi.

Az oktatás jelenlegi formájában a tanulók kevés gyakorlati ismeretet sajátítanak el, így tudásuk nem felel meg a gazdaság igényeinek. A szakképzés gyakorlat-orientált átalakítása érdekében a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara már eddig is számos sikeres kezdeményezést tett. 16 szakma felügyeletének átvételével, a szintvizsgák bevezetésével, a tananyag-fejlesztéssel, a gyakorlati képzőhelyek felügyeletével és a tanulószerveződések elterjesztésével. Megyénkben kamarai ellenjegyzéssel eddig kb. 2500 tanulószerveződésként jött létre.

Sok vállalkozásvezető kifogásolja, hogy a szakképzettséggel rendelkezők csak több hónapos betanítás után képesek ellátni a feladatokat. Kamaránk egy regionális kompetenciaközpont kialakítását javasolja, amely a szakmunkások tényleges tudását felméri, összevetve a munkáltatók igényével a szükséges speciális képzést megszervezi, majd a „kész” munkaerőt adja át a vállalkozásoknak, megtakarítva ezzel a betanulási idő nagy részét.

A szakképzés és a munkaerőpiac összhangjának megteremtése érdekében a régió kamarái a regionális operatív program egyik intézkedésén belül felméri a térség vállalkozóinak

szakképzési igényét, a szakképzési kínálatot, ezt követően a hiányzó tananyagok kifejlesztésre kerülnek. A képzésekre a vállalkozások vezetői, alkalmazottai illetve magán személyek pályázhatnak 40 illetve 60 %-os támogatással, az önrészt pedig a szakképzési hozzájárulás terhére lehet biztosítani. A program szerint az elkövetkező két évben a megyében 700, a régióban 1400 fő kerül ezekbe a képzésekbe.

Egy újszerű kísérleti modell indítását kezdeményezte a BOKIK. A regionális szakképzési modell kísérletet tesz arra, hogy a gazdaság, a fenntartók és az iskolák közösen alakítsák ki azt az optimális szakképzési rendszert a régióban, amely a csökkenő gyerek-létszámot, a gazdaság igényeinek térbeli megjelenését és a szakképző intézmények leggazdaságosabban üzemeltethető és fejleszhető rendszerét alakítja ki. Így a szakképző helyek olyan koncentrált fejlesztése valósulhat meg, amely a szükségszerű kapacitás-csökkentést jól felszerelt, piacképes tudást és reménybeli jó keresetet biztosító iskolák rendszerének kialakításával oldja meg.

A gazdaság fejlődése nem képzelhető el korszerű, hasznosítható elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező közép- és felsőfokú végzettségű szakemberek nélkül. Ehhez megbízható alacsonyfokú képzés, gyakorlatorientált szakiskolai, szakközépiskolai képzés, a gazdaság igényeihez illeszkedő, gyakorlati ismereteket is nyújtó felsőfokú szakképzés szükséges. A csökkenő gyerek-létszám és a képzés költségigénye egyaránt a racionális rendszerek kialakítását teszik szükségessé. A hiányszakmák esetében a kiemelt normatíva segítheti a megfelelő beiskolázást.

A szakképzési rendszer fejlesztése érdekében a BOKIK a következő feladatokat látja el:

- regionális szakképzési modell kialakítása,
- regionális képzési kereslet-kínálat összehangolása, beiskolázások,
- pályaválasztási tanácsadás: Út a gazdaságba,
- gyakorlati képzés felügyelete, vizsgáztatás, szintvizsgáztatás,
- mestervizsgáztatás, képzés,
- tanulószervezéses tanácsadói hálózat működtetése,
- szakképzési tanérvnyitó, tanévzáró, szakmai versenyek, mester-remek kiállítás,
- regionális kompetenciaközpont kialakítása.

Korszerű vállalkozási, vállalatirányítási rendszerek

A vállalkozások versenyében azok lesznek sikeresek, akik a rendelkezésükre álló vagy elérhető eszközöket a leghatékonyabban, a legrugalmasabban tudják működtetni. Ezért a legkorszerűbb technológiával és a legképzettebb munkaerővel rendelkező vállalkozások sem nélkülözhetik a vállalkozási és vállalatirányítási rendszerek ismeretét és alkalmazását.

A BOKIK Üzleti Akadémia megszervezésével és működtetésével tervezi hozzásegíteni a vállalkozásokat a tevékenységükhöz, méretnagyságukhoz illeszkedő ismeretek megszerzéséhez. Az Üzleti Akadémia terveink szerint nem csupán a helyi, hanem a határon túli magyar vállalkozások továbbképzését is szolgálná, ezzel is elősegítve a szilárd és megbízható üzleti kapcsolatok kialakítását és működtetését a Kárpát-medencében.

A fejlesztésekhez szükséges tőke elérése

A régió gazdasági lemaradásának egyik fő oka a vállalkozások tőkehiánya. A kis-és középvállalkozások többsége napi finanszírozási gondokkal küzd, nagy többségük hitelképessége gyenge. Hozzá kell tenni azonban azt is, hogy a gazdaságpolitika kiszámíthatatlansága, a jövő tervezhetetlensége alapvetően gátolja a fejlesztéseket.

Soha nem látott méretet ölt a körbetartozás, amelynek több oka van:

- Súlyos és felelőssége alapján első helyen az állam fizetési morálja említendő, amely mind a közintézmények, az önkormányzatok finanszírozásában, mind a nyertes pályázati szerződések megkötésének halogatásában, mind a megelőlegezett és szabályszerűen elszámolt pályázati kifizetések jelentős késedelmében nyilvánul meg. Miközben az állami és önkormányzati szféra tartozik a vállalkozásoknak, addig az

APEH és a bankok a tartozás töredékéért is felszámolást indítanak ugyanezen cégek ellen.

- Bizonyos szűkebb vállalkozói körökben a körbetartozás elindítói multinacionális cégek, akik a gazdasági évet az őszi hónapokban zárják és nyitják, s számviteli előírásaik szerint abban érdekeltek, hogy a gazdasági év zárásának időpontjában pénzkészleteik nagyok legyenek.
- A felelőtlen gazdálkodás természetesen a vállalkozások egy kisebb hányadát is jellemzi, gyakran bizonyíthatóan nem fizetnek olyan cégek, amelyek rendelkeznek tőkével, mások pedig úgy rendelnek meg árut, szolgáltatást, hogy a kifizetéshez nincs pénzüik.

Javasoljuk az állami és önkormányzati tartozásoknál is alkalmazni a büntetőkamatokat.

Javasoljuk, hogy az állami tartozás bankhitel-felvételnél fedezetül elfogadható legyen.

Javasoljuk a bizonyíthatóan rosszhiszemű adósok büntetőjogi felelősségre vonását.

A vállalkozói kör likviditási gondjainak megoldására az utóbbi évek legsikeresebb terméke a Széchenyi kártya. Csak a BOKIK irodáján keresztül ez év október végéig a bankok több mint 23 milliárd Ft hitelt helyeztek ki. Az MKIK kezdeményezését erősítve szükségesnek tartjuk a kártya felhasználásának bővítését és a kamara részvételét valamennyi vállalkozói hitel közvetítésében.

A BOKIK kezdeményezi egy regionális garancia-alap és regionális kockázati tőke-alap létrehozását, amelynek működtetéséhez egy referenciarendszer felépítésével és működtetésével járul hozzá.

Piaci kapcsolatok megtartása, bővítése

Az Európai Unióhoz való csatlakozással kapcsolatosan a vállalkozók nagy része arra számított, hogy az EU más tagállamainak tőkeerősebb, nagyobb vállalkozói múlttal és gyakorlattal rendelkező cégei megjelennek a magyar vagy a szomszédos piacokon, s a pozíciókat csak a minőség és az előírások maradéktalan biztosításával, valamint kemény árversennyel lehet majd megőrizni.

Régióinkban ezzel szemben nem a német vagy osztrák vállalkozásokkal kell megküzdeni, hanem a minden piacvédelem nélkül bezúduló EU-n kívüli országokkal. Az állami támogatással segített ukrán, román termékekkel, a gyakorlatilag ellenőrizetlen kínai áruval. A mi térségünkben emellett speciális versenyhelyzetet teremtett a befektetők, vállalkozók számára lényegesen kedvezőbb adórendszer, ami a határok átjárhatósága révén elvette a helyi vállalkozók piacát.

Az ITD-H működési zavarai miatt éppen a legkritikusabb időszakban maradtak el a kereskedelem-fejlesztési támogatások, ami tovább rontotta a vállalkozások piaci helyzetét.

Várható volt, hogy az EU-szabályozás egy szigorúbb közbeszerzési eljárás-rendet valósít meg, de az előzetes tanulmányok azt mutatták, hogy a szabályok betartása mellett is meg lehet találni a helyi vállalkozások előnyben részesítésének módját.

A gyakorlat azt mutatta, hogy elmaradt az a politikai akarat, amely a helyben adót fizető, helyi lakosoknak munkát biztosító vállalkozások megbízását felvállalta volna. Ugyanakkor több közbeszerzési kiírás olyan konkrét, elsősorban pénzügyi mutatókban meghatározott kitélet tartalmaz, amelyet kizárólag egy adott cég teljesíthet.

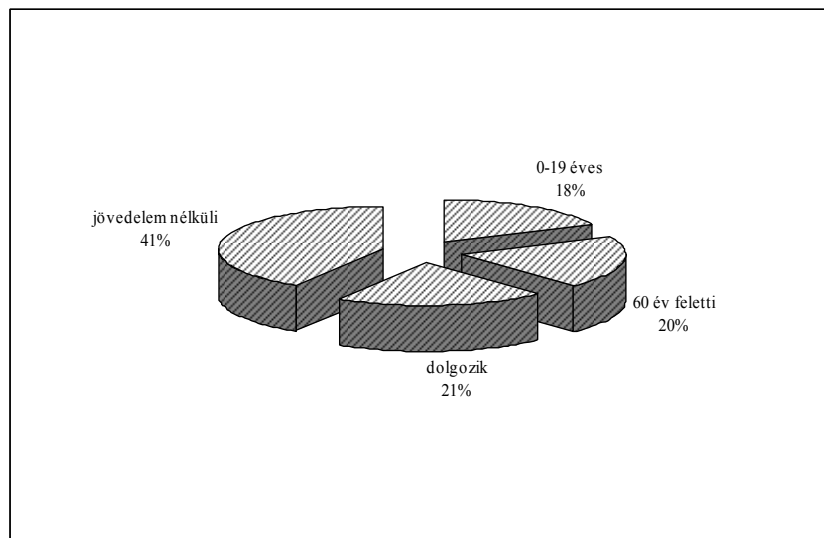
A BOKIK felhívja a politikai szereplők figyelmét a helyi vállalkozások támogatására, a közbeszerzési eljárások során a helyi referenciák, tapasztalatok, a helyi munkaerő alkalmazásának preferálására, a minőség, referencia, szakmai tartalom és a megbízhatóság kritériumainak érvényesítésére és a feladat ellátásához nem szükséges pénzügyi és egyéb megkötések elhagyására.

Kezdeményezzük a kamara által elindított „Vedd és Vedd” mozgalom továbbfejlesztését: a megyeszékhely és a megye nagyobb városainak központjában, valamint idegenforgalmi központokban létesített és működtetett, kizárólag helyi termékeket forgalmazó, franchise-szerű üzletek kialakítását, helyi termékek árusítási akcióit.

A társadalom szerkezete, folyamatai

A megye lakossága 2004. január 1-én 738.143 fő volt. Ezen belül 0-19 éves 133.105, 20-59 éves 454.567, 60 év feletti 150.471 fő.

Munkaképes korú a lakosság 61 %-a. Az alkalmazásban állók száma 141.778 fő. Fő-foglalkozású egyéni vállalkozó 12.774 fő, ami azt jelenti, hogy a munkaképes korú lakosságnak mintegy 34 % -a, a teljes lakosságnak 21 %-a rendelkezik rendszeres keresettel, emellett a lakosság egyharmada nyugdíjas.

4. ábra: A megye lakosságának szerkezete (2004. 01. 01.)

Forrás: KSH 2005.

2004. decemberében a regisztrált munkanélküliek száma 57.093 fő volt.

38 %-uk általános iskolai, 30 %-uk szakmunkás végzettséggel rendelkezett, 54 %-uk 25-45 év közötti. A pályakezdő munkanélküliek száma 5711.

Sajnálatos, hogy a munkanélküliség a lakosság egy részének életformájává vált, a szociális juttatások és a családi pótlék a megélhetés kizárólagos forrása lett. Emiatt a magas munkanélküliség ellenére sok esetben nem lehet betanított vagy segédmunkást találni.

A munkanélküliség a legfőbb oka annak, hogy 2004-ben közel 9000 20-40 év közötti lakos költözött el véglegesen a megyéből. Különösen szomorú, hogy a fiatal diplomások jelentős része megyén kívül, elsősorban Budapesten talál állást, ami a lakosság korösszetételét tovább rontja.

A fiatal, képzett szakemberek megtartása és tudásuk, ambícióik, fejlődésük számára megfelelő feladatok biztosítása a gazdaság és a társadalom fejlődésének nélkülözhetetlen feltétele. *A BOKIK javasolja, hogy a vállalkozói szféra, az önkormányzatok, a Munkaügyi Központ dolgozzon ki olyan programot, amely képes a fiatal szakemberek megtartására, s ehhez speciális lakásépítő program társuljon.*

A kamara szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a szociális ellátó rendszerek jelenlegi működése nem ösztönzi a munkavállalást. Az elnyúló válság következtében kialakult

többgenerációs munkanélküliség miatt a társadalom egy jelentős rétegének életformájává vált a segélyekből való megélés, a munkavállalás elutasítása. Emiatt már a segéd- és betanított munkásokból is hiány van.

Az EU-források elérése

Magyarország 2004. május 1-én az EU tagállama lett, s a pályázatok által elérhető forrásokban megjelentek az uniós támogatások és feltételek. A 2005. november 5-vel lezárt statisztikák szerint Budapest és Pest megye után Borsod-Abaúj-Zemplén megye nyerte el a legnagyobb összegű támogatást, a teljes összeg 9,4 %-át. (Meg kell azonban azt is jegyezni, hogy Budapest eddig 96,8 Mdf-t támogatást nyert el, a teljes összeg 18 %-át)

7. táblázat: Országon belül B-A-Z megyére jutó pályázatok és azok támogatottsága

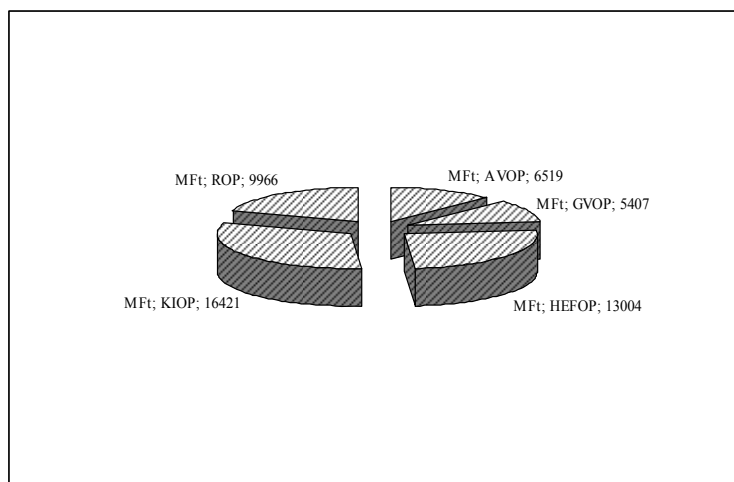
	Beérkezett pályázatok, db	Igényelt támogatás, MFt	Támogatott pályázatok, db	Megítelt támogatás, MFt
Magyarország	28.359	1.312.960	11,333	544.670
B-A-Z megye	1.928	123.081	770	51.317

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés) alapján saját számítás

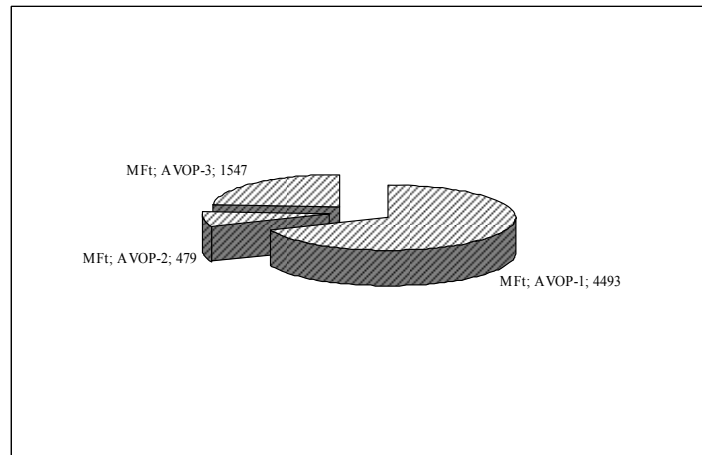
8. táblázat: Megyei pályázatok megoszlása

	Beérkezett pályázatok, db	Igényelt támogatás, MFt	Támogatott pályázatok, db	Megítelt támogatás, MFt
AVOP	464	10.909	263	6.519
GVOP	914	13.553	391	5.407
HEFOP	179	23.437	52	13.004
KIOP	11	18.887	8	16.421
ROP	360	56.295	56	9.966

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés) alapján saját számítás

5. ábra: A megyében elnyert támogatások megoszlása az operatív programok között, MFt
Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés) alapján saját szerkesztés

Agrár és vidékfejlesztés

6. ábra: AVOP pályázatok támogatottsága, MFt

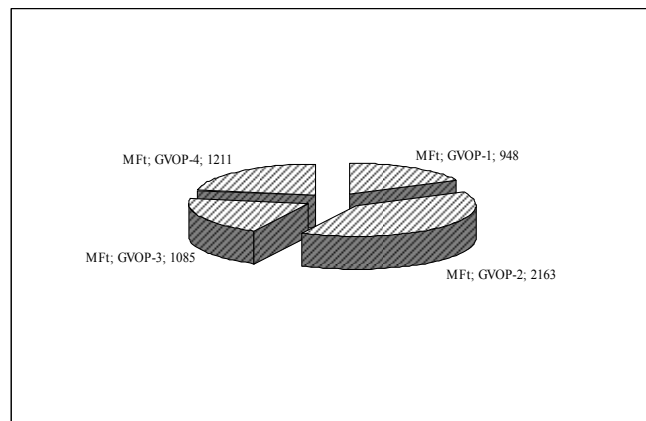
Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés) alapján saját szerkesztés

Pályázatai: AVOP-1 A versenyképes alapanyag-termelés megalapozása a mezőgazdaságban, AVOP-2 Az élelmiszer-feldolgozás modernizálása, AVOP-3 Vidéki térségek fejlesztése.

Jelentősebb fejlesztések:

Bekecs	1500 t hűtőház építése	82 MFt
Bekecs	Borászati üzem	160 MFt
Mezőkövesd	Gabonatároló építése	90 MFt
Parasznya	Terménytároló	90 MFt
Szerencs	Terménytároló	60 MFt

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés)

Gazdasági versenyképesség

7. ábra: GVOP pályázatok támogatottsága, MFt

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés) alapján saját szerkesztés

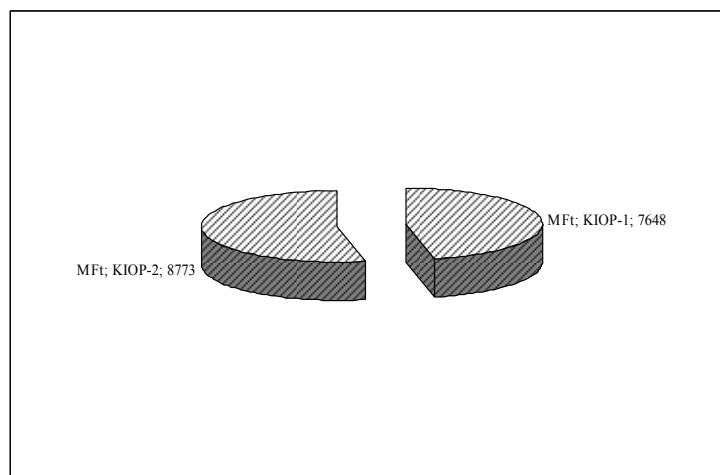
Pályázatai: GVOP-1Beruházások ösztönzése, GVOP-2Kis- és középvállalkozások fejlesztése, GVOP-3Kutatás-fejlesztés, innováció, GVOP-4Információs társadalom- és gazdaságfejlesztés.

Jelentősebb projektek:

BorsodChem Rt	Vegyipari beszállító termelő kapacitás bőv.	200 MFt
Modine Hungária	Kapacitásbővítés, termékfejlesztés	200 MFt
D&D	Nagy szil. betonfeszítő pászma gyárt. fejl.	150 MFt
Prec Cast	Kapacitásbővítés nyomásos öntvénygyártás	150 MFt
Remy Automotive	Kapacitásbővítés, termékfejlesztés	148 MFt
Miskolci Egyetem	Innovációmenedzsment Kooperációs Kutató kp.	276 MFt
Miskolci Önkorm.	e-közigazgatás fejlesztés	540 MFt
Miskolci kistérség	e-közigazgatás fejlesztés	499 MFt
Szendrő	Tűzoltóság térinformatikai rsz.	70 MFt

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés)

Környezet- és infrastruktúra-fejlesztés

8. ábra: KIOP pályázatok támogatottsága, MFt

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés) alapján saját szerkesztés

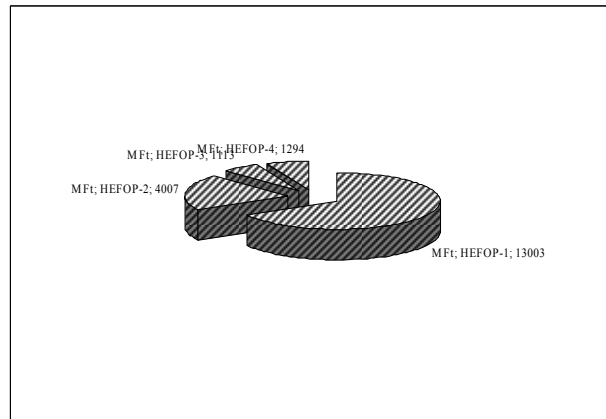
Pályázatai: KIOP-1 Környezetvédelem, KIOP-2 Közlekedési infrastruktúra fejlesztés.

Jelentősebb projektek:

Bodrogkeresztúr	Építési hulladékfeldolgozó	472 MFt
BorsodChem	Környezetvédelmi beruházás	452 MFt
Közútkezelő Kht	37. út négynyomsávúsítása	6.872 MFt
Sátoraljaújhely	37. út Sátoraljaújhely tehermentesítő út	1.901 MFt
Vízügy	Tiszai árvízvédelem	6.200 MFt

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés)

Humán erőforrás fejlesztés

9. ábra: HEFOP pályázatok támogatottsága, MFt

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés) alapján saját szerkesztés

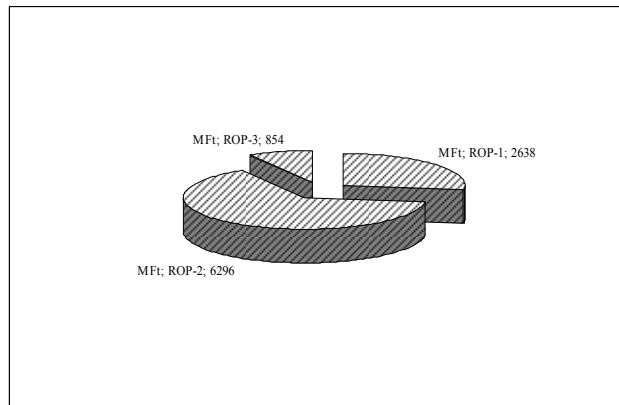
Pályázatai: HEFOP-1 Aktív munkaerő-piaci politikák támogatása, HEFOP-2 A társadalmi kirekesztés elleni küzdelem, HEFOP-3 Az élethosszig tartó tanulás és alkalmazkodóképesség fejlesztése, HEFOP-4 Oktatási, egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése.

Jelentősebb projektek:

Szanticska	Kézműves képzési program	66 MFt
Mezőkövesd Kórház	Regionális rehabilitációs központ	1.115 MFt
Miskolci Egyetem	Korszerű oktatási infrastruktúra fejlesztés	1.153 MFt
M. Munkaügyi Kp.	Munkanélküliség kezelése	3.932 MFt
Semmelweis Kórház	Diagnosztikai szűrőközpont	1.784 MFt
Miskolci Egyetem	Ffokú energiaip. kerámiaip. mérnökaszt. k.	180 MFt
Miskolci Önk.	Térségi Integrált Szakképző Központ	1.093 MFt

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/, 2005. november 5-i letöltés)

Regionális programok

10. ábra: Regionális programok támogatottsága, MFt

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/2005. november 5-i letöltés) alapján saját szerkesztés

Programjai: ROP-1 A turisztikai potenciál erősítése a régióban, ROP-2 Térségi infrastruktúra és települési környezet fejlesztés, ROP-3 Regionális humán-erőforrás fejlesztés.

Jelentősebb projektek:

Bodrogkisfalud	Út korszerűsítés	596 MFt
Tokaj	Összefogással Tokaj Világörökségért	2.016 MFt
Miskolc	Belváros megújulása	1.499 MFt
Telkibánya	Iskolánk a jövőnk	90 MFt
Sárospatak	Hotel Bodrog korszerűsítés	59 MFt
Sátoraljaújhely	Kazinczy F. Ált. isk. rekonstrukció	228 MFt
Sajószentpéter	Bekötő út fejl.	146 MFt
Ózd	Új városrész születik	729 MFt
Füzérkomlós	Élő hagyományok – kézműves műhelyek	147 MFt
Gagyvendégi	Kézműves hagyományok újjáélesztése	111 MFt
Felsővadász	Ált. iskola felújítása	225 MFt
Encs	Óvoda-iskola fejlesztési program	229 MFt

Forrás: NFH honlapja (www.nfh.hu/emir/2005. november 5-i letöltés)

Nem vitatva a nyertes pályázatok hasznosságát, a gazdaság fejlődése szempontjából negatív tényként megállapítható, hogy miközben a GVOP pályázatok több igen fontos célcsoportot támogatnak: beruházás-ösztönzés, kkv-fejlesztés, innováció, informatika, a legalacsonyabb összeget éppen ebben a kategóriában szerezte meg a térség. (A regionális operatív programon belül a turisztikai fejlesztések érthették el elsősorban a vállalkozói szférát, az eredmény azonban itt is szomorú, minimális összeggel támogatta a gazdasági szereplők fejlesztéseit. Tovább rontja a helyzetet, hogy a nagy támogatásokat az önkormányzati és a költségvetési szféra kapta, így *az elnyert 51 MdFt-ből kb. 3 MdFt jutott gazdaságfejlesztésre, munkahelyet, terméket biztosító beruházásokra!*

A BOKIK felhívja a döntéshozók, a programot irányítók figyelmét a gazdaság fejlesztésének elsődleges szempontjára. Ugyanakkor a vállalkozások tökehiánya, a körbetartozások miatt kialakult likviditási gondok egyre kevesebb cég számára teszik elérhetővé a pályázatokat. A szerződéskötések elhúzódása, az elvégzett és elszámolt teljesítések kifizetésének visszatartása ellehetetleníti a gazdasági szférát, s az EU források felhasználásának jelenlegi szerkezete a megye leszakadását tovább gyorsítja.

A kamara 15 éves gyakorlata alapján újra hangsúlyozzuk a kamara teljes jogú részvételének szükségességét a Területfejlesztési Tanácsokban, a gazdaság szereplőinek aktív bevonását a tervezési, döntéshozó és lebonyolítási folyamatokba.

A második Nemzeti Fejlesztési Terv és a „Miskolc – növekedési pólus” programok tervezése

2007-2013. között az Európai Unió új költségvetési időszaka kezdődik, amelyre vonatkozóan a tagállamok jelenleg készítik a programjaikat tartalmazó Nemzeti Fejlesztési terveiket. Magyarországon a minisztériumok a régiók a Nemzeti Fejlesztési Hivatal irányításával és koordinálásával dolgoznak az ágazati és a regionális programokon.

Az ágazati programok tartalma sajnálatos módon jelenleg még nem ismert, a tervezésbe a gazdasági szereplők bevonása nem történt meg.

A régióban a tervezési munka lényegesen szélesebb körben társadalmisított, a három kereskedelmi és iparkamara is bevonásra került a munkába. Sajnálatosnak tartjuk azonban azt, hogy egyes fontos programok megírására, mint a beszállítói hálózatok létrehozása, a környezeti

ipar fejlesztése vagy a logisztikai központ tervezése, külső, régió kívüli cégek kaptak megbízást, akik a helyi viszonyokat nem ismerik, és akik például a kamarát még nem keresték meg konzultációra.

Az Európai Unió még nem fogadta el költségvetését, Magyarországon még nem tisztázott az operatív programok száma, költségigénye, szerkezete. Ezzel együtt arra lehet számítani, hogy *a régióban évente közel 100 MdFt kerülhet felhasználásra a következő regionális program keretein belül.*

A térség gazdaságának fejlesztése szempontjából elengedhetetlen, hogy a munkahelyet, piacképes terméket biztosító beruházások, az innováció és a szakképzés, a helyi vállalkozások megerősítése kapja a legnagyobb hangsúlyt, mert csak a gazdaság fejlődése biztosíthatja a térség életszínvonalának fejlődését. A húzóágazatként tekintett idegenforgalom is csak egy viszonylagos jólétet, kiegyensúlyozottságot sugárzó térségben fejlődhet dinamikusan.

A programokat úgy kell megtervezni és megfogalmazni, hogy azokban a vállalkozások megtalálják a helyüket. A feladatok ellátására lehetőleg ne újabb szervezetek jöjjenek létre, hanem a meglévőket fejlesszék és koordinálják tevékenységüket.

AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK LEGFONTOSABB PRIORITÁSAI:

(A Regionális Operatív Program készítését a NORDA Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség koordinálja. A stratégiát a Regionális Fejlesztése Tanács elfogadta)

I. A VERSENYKÉPES GAZDASÁG MEGTEREMTÉSE

I.1. Integrált beszállítói hálózati rendszerek kialakítása a régióban

I.2. Kreatív ipar

I.3. Környezetvédelmi ipar meghonosítása

I.4. Regionális tudásközpont kialakítása

I.5. Regionális logisztikai hálózati rendszer kialakítása

I.6. Vállalkozásokat segítő üzleti szolgáltatások fejlesztése

II. REGIONÁLIS TURISZTIKAI HÁLÓZATI RENDSZER KIALAKÍTÁSA AZ ÉSZAK-ALFÖLDI RÉGIÓVAL KÖZÖSEN

II.1., Koherens és integrált kommunikációs stratégia kialakítása, régiómarketing eszközök fejlesztése

II.2. Közös regionális klaszter központ létrehozása az Észak-Alföldi Régióval
a központ fizikai kialakítása
a központ működési feltételeinek biztosítása

II.3. Regionális turisztikai klaszterek létrehozásának támogatása

II.4. A programhoz kapcsolódó szolgáltatás-fejlesztés
hálózati logisztika
tanácsadói és üzleti szolgáltató hálózat
kiemelt rendezvények fejlesztése

II.5. A programhoz kapcsolódó humán erőforrás-fejlesztés

III. A MINŐSÉGI ÉLET FELTÉTELEINEK MEGTEREMTÉSE, A TELEPÜLÉSHÁLÓZAT INTEGRÁLT FEJLESZTÉSE

III.1. Tudás város-, kreatív város-, innovatív városhálózat és vonzáskörzeteik

III.2. A tudás, az innováció átadására képes városok és vonzáskörzeteik

III.3. A szolgáltató városok és vonzáskörzeteik

III.4. Nyitott határok

Külső határok

Belső határok

Miskolc – a technopolis, növekedési pólus

Az Európai Unióban lehetőség van egy-egy város, térség kiemelt fejlesztésére. A támogatást a városok pályázat útján nyerik el, amelyben meghatározzák azt a tevékenységet, tudást, potenciális lehetőséget, amelyben kiemelkedően jónak tekinthetők, s amelynek fejlesztése révén a térség felemelkedésére szívéhatást fejthetnek ki. Az elérhető támogatás 100 MdFt nagyságrendű lehet, s a kiemelkedő nagy projektekhez – a város gazdálkodásának átvilágítása alapján – az Európai Beruházási Bank is szívesen nyújt hitelt.

Magyarországon a versenyképességi pólusok kijelölése kormányhatározattal történt, így az első körben Győr, Pécs, Miskolc, Debrecen és Szeged, majd ezt kiegészítve Veszprém és Székesfehérvár került ebbe a körbe.

A városok programjaik tervezésében különböző szinten állnak. Miskolcon hosszú halogatás után csak a közelmúltban indult meg a komolyabb munka, amelyben az önkormányzaton kívül a BOKIK, a Miskolci Egyetem és a NORDA Regionális Fejlesztési Ügynökség vesz részt.

A program legfontosabb elemei:

(Miskolc Mj. Város, Miskolci Egyetem, BOKIK és a NORDA közreműködésével elindított munka első tartalmi vázlata)

1. REGIONÁLIS TUDÁSKÖZPONT KIALAKÍTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE

- 1.1. Miskolci Egyetem Regionális Tudásközpont (Mi-RET)
- 1.2. Képzési klaszter létrehozása
- 1.3. Szakképzési együttműködési bázisok kialakítása
- 1.4. A képzési szféra társadalmi gazdasági kapcsolaterősítő programja
- 1.5. Oktatási és képző intézmények infrastrukturális és oktatástechnikai fejlesztése
- 1.6. Ifjúsági karrierközpont kialakítása
- 1.7. Nemzetközi Oktatási Központ
- 1.8. Regionális Képzési és Továbbképzési Centrum

2. RÉGIÓKÖZPONT MINT A MEGÚJULÓ GAZDASÁGI VONZERŐ VÁROSA

- 2.1. Regionális gazdaságfejlesztő projektek (A BOKIK koordinációjában)
- 2.2. Kiállítás és Konferenciaközpont
- 2.3. Regionális Logisztikai Központ
- 2.4. Miskolci Ipari és Innovációs Park
- 2.5. Környezetipari fejlesztő projektek
- 2.6. Regionális Kompetencia Központ
- 2.7. Regionális Turisztikai Hálózat, turisztikai idegennyelv-oktatás
- 2.8. Helyi termék üzletlánc, Vedd és Vedd

3. MISKOLC RÉGIÓKÖZPONTHOZ KAPCSOLÓDÓ EGYÉB FUNKCIÓK

- 3.1 A régió elérhetőségének javítása
- 3.2 Gazdasági-üzleti infrastruktúra fejlesztése
- 3.3 Vállalkozási és közszolgálati infrastruktúra fejlesztése
- 3.4 Fizikai infrastruktúra fejlesztése
- 3.5 Együttműködési kapcsolatok fejlesztése
- 3.6 A régióközpont (Miskolc) és társközpontjai (Eger, Salgótarján) infrastrukturális és intézményi megerősítése
- 3.7 Régió belüli kommunikáció és a perifériák közlekedési-informatikai helyzetének javítása
- 3.8 Integrált városhálózat kialakítása

4. MISKOLC, AZ ÉLHETŐ VÁROS

- 4.1 Miskolc, a kulturális és turisztikai élmények városa
- 4.2 Miskolc, a megújuló együttműködések városa
- 4.3 A megújuló városkép, városarculat

A program elemeinek kidolgozása a Regionális Operatív Program és az ágazati operatív programok tervezésével párhuzamosan folyik, az egyeztetések folyamán alakulnak ki a tényleges program-tartalmak.

ÖSSZEFOGLALÁS

Megállapítások:

1. Borsod-Abaúj-Zemplén megye gazdasági állapota az elmúlt évek fejlesztési programjai, kormányzati és jelentős helyi erőfeszítései ellenére sem javult, a régió továbbra is leszakadóban van. Nem jöttek létre jelentős munkahelyteremtő beruházások, befektetések, nem csökkent a munkanélküliség, a vállalkozások tőkehiánya növekedett
2. Az országban legmagasabb munkanélküliségi ráta mellett is állandósult a szakképzett munkaerő hiánya.
3. Az EU-csatlakozás nehézségeit elsősorban a minőségi és környezeti feltételek EU-t is túltevő szigorú szabályozása és a hatóságok büntetés-orientált magatartása okozza. Emellett mind országos, mind helyi szinten hiányzik a helyi vállalkozások védelme, amelyet az EU országok a szabályok betartása mellett is gyakorolnak.
4. A kifizetések elhúzódnak és esetenkénti visszatartása és a körbetartozások a vállalkozások egy részének felszámolásához vezetnek, az életben maradó vállalkozások fejlesztéseit, pályázati esélyeit gátolják.
5. Az EU-támogatások elnyerésében a megye sikeresen szerepelt, ugyanakkor a gazdaság érdemi fejlesztésére rendkívül kevés összeg jutott.
6. A lakosság szerkezetében a negatív folyamatok állandósulnak: a fiatal szakemberek elvándorlásával romlik a fizetőképes kereslet, csökken a befektetők számára nélkülözhetetlen szakképzett munkaerő-kínálat.

Következtetések:

1. Borsod-Abaúj-Zemplén megye gazdaságának húzóerejét – eddigi teljesítménye és perspektívái alapján – a vegyipar, a gépipar, az ugyanezen szakismeretekre épülő környezetipar, az idegenforgalom és a logisztika jelenti. Ezen ágazatok fejlődése maga után vonja az építőipar, a kereskedelem és a szolgáltatások növekedését.
2. A megye gazdaságának megerősítése érdekében a közép- és az erős kisvállalkozások körének szélesítése szükséges. Kedvezményekkel és pályázati preferenciákkal kell ösztönözni a KKV-k beruházásait, exportnövelését, innovációját.
3. A nagyvállalatok gazdasági integráló szerepének erősítését kell támogatni. A gazdasági, az önkormányzati és a politikai szereplők belső szervezésével és hatékony lobbizás segítségével olyan befektetőket kell a megyébe irányítani, vonzani, akik jelentős foglalkoztatást biztosítanak, de innovatív tevékenységre is lehetőséget teremtenek.
4. Az innováció, a kutatás-fejlesztés szerepének növekedése szükséges. A Miskolci Egyetemmel szoros együttműködésben a BOKIK a minőségi terméket, a magas hozzáadott értéket biztosító tevékenységek térnyerését, az ilyen típusú befektetések megjelenését, a kutatás-fejlesztés és a gyakorlati megvalósulás harmóniáját segíti.
5. A megye jövőjét a szakképzett munkaerő jelenléte biztosítja. Szükséges a szakképzés jelenlegi szerkezetének korszerűsítése. A BOKIK a regionális szakképzési modell kialakításával a fenntartók, az iskolák, a szülők és a gazdaság racionális, eredményes együttműködését kívánja segíteni.
A fiatal diplomások és szakmunkások megtartása érdekében speciális programokat kell működtetni. Ennek kidolgozásában a BOKIK együttműködik a Munkaügyi Központtal és az önkormányzatokkal.

6. A megye geopolitikai elhelyezkedése következtében logisztikai funkciók ellátására alkalmas. A gazdaság élénkítését segíti, és ezért meg kell valósítani a mezőkövesdi és a miskolci logisztikai központokat.
7. A BOKIK bázisán illetve közreműködésével létre kell hozni a dinamikus gazdaságfejlesztés intézményrendszerét:
  - Egyablakos befektető fogadó rendszer.
  - Vállalkozói hálózatok, klaszterek.
  - Hatékony kereskedelem-fejlesztési rendszer.
  - Kiállítás és konferencia-központ.
  - Regionális szakképzési modell.
  - Kárpátok Üzleti Akadémia.
  - Regionális kompetencia-központ.
  - Regionális Garancia-alap, működőképes Kockázati Tőkealap.
8. Kiemelt figyelmet kell fordítani a helyi termékek, szolgáltatások preferálására, a szabályok betartása mellett a helyi vállalkozások megbízására - ehhez a kamara szabályozott referencia-rendszert dolgoz ki. Erősíteni kell a VEDD ÉS VÉDD mozgalmat.
9. A BOKIK a megye jelenlegi állapotának ismeretében nélkülözhetetlennek tartja a gazdaság szereplőinek érdemi bevonását a gazdasággal kapcsolatos tervezési, döntés-előkészítési, megvalósítási folyamatokba.

***A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kereskedelmi és Iparkamara ajánlásai
(2005. november 29.)***

1. A megye gazdaság-fejlesztésének legfontosabb területe a helyi vállalkozások erősítése, amelyet a BOKIK az MKIK javaslataival egyetértve lát megvalósíthatónak.
2. Borsod-Abaúj-Zemplén megye gazdaságának húzóerejét – eddigi teljesítménye és perspektívái alapján – a vegyipar, a gépipar, az ugyanezen szakismeretekre épülő környezetipar, az idegenforgalom és a logisztika jelenti. Ezen ágazatok fejlődése maga után vonja az építőipar, a kereskedelem és a szolgáltatások növekedését.
3. Prioritást kell kapni az innovációnak, a gyakorlat-orientált kutatás-fejlesztésnek.
4. A megye versenyképességének nélkülözhetetlen eleme a szakképzett munkaerő biztosítása.
5. A helyi fejlesztésekben, beszerzésekben – más országokhoz, régiókhoz hasonlóan – a helyi vállalkozások és termékek elsőbbségét kell biztosítani. „VEDD ÉS VÉDD”.

A megye jövőjét a gazdaság fejlődése határozza meg. Ezért a következő évek fejlesztési programjaiban, a támogatások elérésében a gazdaság elsőbbségét kell biztosítani. A tervezési, döntéshozatali munkába a gazdaság helyi szereplőit be kell vonni. A meglévő szervezetek bázisán meg kell teremteni a gazdaság-fejlesztés intézményrendszerét.